

Koninklijke Grolsch NV

vastaan

Euroopan komissio

Kilpailu – Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt – Alankomaiden
olutmarkkinat – Päätös, jolla todetaan EY 81 artiklan yhtenä kokonaisuutena
pidettävä jatkettu rikkominen – Kantajan osallistuminen todettuun rikkomiseen –
Puutteellinen näyttö – Puutteelliset perustelut

Unionin yleisen tuomioistuimen tuomio (laajennettu kuudes jaosto)

15.9.2011 II - 6173

Tuomion tiivistelmä

1. *Kumoamiskanne – Tutkittavaksi ottaminen – Luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt – Väitetiedoksiannon adressaattina olevan yrityksen velvollisuus riitauttaa siinä olevat tosiseikat tai oikeudelliset seikat hallinnollisen menettelyn kuluessa – Kanneoikeuden rajoittaminen – Perustavanlaatuisia periaatteita olevien laillisuusperiaatteen ja puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen periaatteen loukkaaminen*
(EY 81 ja EY 82 artikla ja EY 230 artiklan neljäs kohta)
2. *Kilpailu – Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt – Näyttö – Monitahoiseen yhdenmukaistamisjärjestelmään perustuva yhtenä kokonaisuutena pidettävä jatkettu kilpailusääntöjen rikkominen*
(EY 81 artiklan 1 kohta)

3. *Toimielinten säädökset, päätökset ja muut toimet – Perustelut – Perusteluvelvollisuuden laajuus – Kilpailusääntöjen soveltamisesta tehty päätös – Useita adressaatteja koskeva päätös*
(EY 81 artikla ja EY 253 artikla)
4. *Kilpailu – Unionin kilpailusäännöt – Rikkomiset – Vastuuseen joutuminen – Emoyhtiö ja tytäryhtiöt – Taloudellinen kokonaisuus – Arviointiperusteet – Kumottavissa oleva oletama, jonka mukaan emoyhtiö käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa kokonaan omistamiinsa tytäryhtiöihin*
(EY 81 ja EY 82 artikla; neuvoston asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohta)

1. Kilpailusääntöjen alalla missään unionin oikeuden määräyksessä tai säännöksessä ei aseteta väitetedoksiannon adressaatille velvollisuutta riitauttaa siinä olevat eritosisekat tai oikeudelliset seikat hallinnollisen menettelyn kuluessa sillä uhalla, ettei se voi enää tehdä näin myöhemmin asian tuomioistuinkäsittelyssä. Vaikka se, että yritys komissiossa käydyssä hallinnollisessa menettelyssä nimenomaisesti tai implisiittisesti myöntää joitakin toiseikkoja tai oikeudellisia seikkoja, voikin olla lisätodiste arvioitaessa sitä, onko tuomioistuimessa nostettu kanne hyväksyttävä, myöntäminen ei voi kuitenkaan rajoittaa itse sitä oikeutta nostaa kanne unionin yleisessä tuomioistuimessa, joka luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä on perustamissopimuksen nojalla.

Tätä varten nimenomaisesti säädetyn oikeudellisen perustan puuttuessa tällainen rajoitus on vastoin laillisuusperiaatetta ja puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen periaatetta, jotka ovat

perustavanlaatuisia periaatteita. Oikeus tehokkaiisiin oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen on taattu Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklassa.

(ks. 37, 38 ja 40 kohta)

2. Kun kilpailusääntöjen alalla on kyse yhtenä kokonaisuutena pidettävästä jatkettavasta rikkomisesta, joka muodostuu tietyn tuotteen hintojen ja hinnankorotusten yhteensovittamisesta jäsenvaltiossa ja perustuu asianomaisten yritysten toteuttamaan monimutkaiseen yhdenmukaistamisjärjestelmään, irrallinen indisio yrityksen osallistumisesta tähän yhteensovittamiseen ei riitä näytöksi siitä, että yritys olisi osallistunut tällaiseen rikkomiseen. Irrallisena indisiona on pidettävä

moititun yrityksen hallituksen puheenjohtajan osallistumista kokoukseen, joka koski vain yhtä segmenttiä asianomaisilla markkinoilla.

(ks. 63, 65–67 ja 71 kohta)

3. Jos EY 81 artiklan soveltamispäätös koskee useaa adressaattia ja vastuun kohdistaminen kilpailusääntöjen rikkomisesta aiheuttaa ongelmia, päätöksessä on oltava riittävät perustelut kunkin adressaatin osalta, erityisesti niiden osalta, joiden on päätöksen mukaan kannettava vastuu kyseisestä kilpailusääntöjen rikkomisesta.

Sellaisen emoyhtiön osalta, jonka katsotaan olevan vastuussa tytäryhtiönsä käyttäytymisestä, tällaisessa päätöksessä on oltava yksityiskohtainen selvitys niistä syistä, joiden vuoksi on perusteltua, että emoyhtiön katsotaan olevan vastuussa kilpailusääntöjen rikkomisesta.

Tässä yhteydessä on niin, että kun komission päätöksessä, jolla todetaan kilpailusääntöjen rikkominen, ei käsitellä asianomaisen yrityksen ja sen tytäryhtiön välisiä taloudellisia, organisatorisia tai

oikeudellisia yhteyksiä, eikä sen perustelujen missään kohdassa mainita kyseisen tytäryhtiön nimeä, komissio jättää esittämättä syyt sille, miksi kyseinen yritys vastaa tytäryhtiönsä käyttäytymisestä. Komissio riistää näin yritykseltä mahdollisuuden tarvittaessa riitauttaa tämä vastuun kohdistaminen unionin yleisessä tuomioistuimessa kumoamalla oletama, jonka mukaan emoyhtiö todella käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa tytäryhtiönsä käyttäytymiseen, sekä riistää unionin yleiseltä tuomioistuimelta mahdollisuuden valvoa laillisuutta tässä yhteydessä.

(ks. 77, 78 ja 88–91 kohta)

4. Emoyhtiön voidaan katsoa olevan vastuussa tytäryhtiönsä toiminnasta erityisesti silloin, kun siitä huolimatta, että tytäryhtiö on erillinen oikeushenkilö, se ei päättä itsenäisesti markkinakäyttäytymisestään vaan noudattaa olennaisilta osin emoyhtiön sille antamia ohjeita, kun otetaan erityisesti huomioon taloudelliset, organisatoriset ja oikeudelliset yhteydet näiden kahden oikeudellisen yksikön välillä. Tällaisessa tapauksessa emo- ja tytäryhtiö kuuluvat samaan taloudelliseen kokonaisuuteen ja muodostavat näin ollen yhden ainoan yrityksen. Siten se, että emo- ja tytäryhtiö muodostavat yhden EY 81 artiklassa tarkoitettua yrityksen, mahdollistaa sen, että komissio voi osoittaa sakkojen määräämispäätöksen emoyhtiölle ilman, että sillä olisi velvollisuutta osoittaa tämän emoyhtiön itse osallistuneen rikkomiseen.

Sellaisessa erityistapauksessa, jossa emoyhtiö omistaa täysin kilpailusääntöjä rikkoneen tytäryhtiönsä, yhtäältä tämä emoyhtiö voi vaikuttaa ratkaisevasti tytäryhtiön käyttäytymiseen, ja toisaalta on olemassa kumottavissa oleva oletama, jonka mukaan kyseinen emoyhtiö tosiasiallisesti vaikuttaa ratkaisevasti tytäryhtiönsä käyttäytymiseen. Tällaisessa tapauksessa riittää, että komissio osoittaa emoyhtiön omistavan täysin tytäryhtiönsä voidakseen olettaa, että emoyhtiö vaikuttaa ratkaisevasti kyseisen tytäryhtiön kauppapolitiikkaan. Tämän perusteella

komissio voi katsoa, että emoyhtiö on yhteisvastuussa tytäryhtiölleen määrätyn sakon maksamisesta, ellei emoyhtiö, jonka asiana on kumota tämä oletama, esitä riittäviä todisteita sen osoittamiseksi, että tytäryhtiö toimii itsenäisesti markkinoilla.

(ks. 80–83 kohta)